

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jaromíra Jirsy jako soudce zpravodaje a soudců Jana Musila a Vladimíra Sládečka o ústavní stížnosti společnosti **T-Mobile Czech Republic a. s.** se sídlem v Praze 4, Tomíčková 2144/1, zastoupené prof. JUDr. Alešem Gerlochem, CSc., advokátem se sídlem v Praze 2, Botičská 4, proti rozsudku Okresního soudu ve Vsetíně – pobočky ve Valašském Meziříčí ze dne 8. 6. 2016, č. j. 17 C 88/2015-50, za účasti **Okresního soudu ve Vsetíně – pobočky ve Valašském Meziříčí** jako účastníka řízení a **Českého telekomunikačního úřadu** se sídlem v Praze 9, Sokolovská 58/219, jako vedlejšího účastníka řízení, takto:

Ústavní stížnost **se zamítá.**

Odůvodnění:

I. Řízení před obecnými soudy

1. Okresní soud ve Vsetíně – pobočka ve Valašském Meziříčí rozsudkem ze dne 8. 6. 2016, č. j. 17 C 88/2015-50, zamítl žalobu o nahrazení rozhodnutí předsedy rady Českého telekomunikačního úřadu ze dne 21. 8. 2015, č. j. ČTÚ-71609/2014-603, kterým bylo potvrzeno rozhodnutí správního orgánu prvního stupně ze dne 7. 10. 2014, č. j. ČTÚ-18837/2014-638/VI. vyř. – MaK.

2. Nalézací soud vyšel z toho, že dne 2. 1. 2014 byla mezi stěžovatelkou a účastníkem Ing. P. V. uzavřena dohoda o předčasném ukončení smlouvy kontrahované 1. 10. 2012 na dobu 24 měsíců; neztotožnil se s právní názorem stěžovatelky, že účastník byl povinen uhradit 50 % z částky zbývajících měsíčních paušálů do konce sjednané doby trvání smlouvy. Soud dospěl k závěru, že § 63 odst. 1 písm. p) zákona č. 127/2005 Sb. (dále jen „zákon o elektronických komunikacích“), ve znění novely zákonem č. 214/2013 Sb., s účinností od 8. 8. 2013 omezoval výši úhrad tohoto druhu na 20 %. Na tomto závěru nemohl nic změnit ani článek II zákona – přechodné ustanovení, která stanovila pořádkovou lhůtu 6 měsíců k úpravě smluv s účastníky, což stěžovatelka učinila (teprve) ke dni 26. 1. 2014. V této souvislosti označil soud za ústavně konformní nepravou retroaktivitu novely.

II. Ústavní stížnost a navazující podání

3. Proti rozsudku okresního soudu se stěžovatelka brání ústavní stížností podanou dne 6. 9. 2016 a navrhuje, aby jej Ústavní soud zrušil; namítá zásah do ústavně zaručených principů právní jistoty a ochrany nabytých práv a do práva na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Zdůrazňuje, že předmětem sporu je sice částka bagatelního rozsahu, kauza má nicméně značný význam vzhledem

k počtu probíhajících řízení i dalších potenciálních případů, pro které může být posouzení dané právní otázky určující.

4. Za jádro věci stěžovatelka označuje intertemporální účinky změny zákona a předvídatelnost jejích dopadů na adresáty práva. Je přesvědčena, že nelze připustit takový výklad a použití právní úpravy, jaký provedl obecný soud. Přejícné ustanovení v čl. II zákona č. 214/2013 Sb. stěžovatelce garantovalo prostor 6 měsíců na změnu smluvní dokumentace, přičemž dohoda o předčasném ukončení smlouvy s účastníkem byla uzavřena v mezidobí od nabytí účinnosti novely ke dni 8. 8. 2013 do zanesení limitace do účastnické smluvní dokumentace, což stěžovatelka provedla ke dni 26. 1. 2014, tedy v zákonné lhůtě. Pokud přechodné ustanovení novely výslovně nestanovilo, že se omezení úhrad za předčasné ukončení vztahuje i na smlouvy uzavřené před účinností novely, měla by být vyloučena nepravá retroaktivita a omezení by se mělo týkat výhradně smluv uzavřených až po účinnosti změny § 63 odst. 1 písm. p) zákona o elektronických komunikacích.

5. Okresní soud ve Vsetíně – pobočka ve Valašském Meziříčí se k ústavní stížnosti nevyjádřil. Ing. P. V. se podáním doručeným dne 25. 9. 2016 vzdal postavení vedlejšího účastníka řízení, zdůraznil nicméně, že posouzení věci může být významné pro značné množství obdobných případů. Český telekomunikační úřad navrhuje, aby byla ústavní stížnost zamítnuta; ztotožňuje se s odůvodněním napadeného rozsudku a zdůrazňuje, že se jedná o aktuální a významnou problematiku; případy tohoto druhu jsou početnou součástí jeho rozhodovací praxe i následné přezkumné činnosti obecných soudů.

III. Podmínky řízení

6. Ústavní soud nejprve přezkoumal procesní náležitosti ústavní stížnosti a konstatuje, že byla podána včas, osobou oprávněnou a stěžovatelka je v souladu s § 30 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), zastoupena advokátem; rovněž není stížnost nepřijatelná ve smyslu § 75 odst. 1 téhož zákona. K posouzení věci si vyžádal spis Okresního soudu ve Vsetíně – pobočky ve Valašském Meziříčí, vedený pod sp. zn. 17 C 88/2015; rozhodl bez nařízení ústního jednání, neboť v intencích § 44 věty první zákona o Ústavním soudu by od jednání nebylo možné očekávat další objasnění věci.

IV. Bagatelní charakter věci

7. Ústavní soud se předně musel vypořádat s okolností, že předmětem řízení je zjevně bagatelní částka 725 Kč – rozdíl mezi 1209 Kč, které stěžovatelka původně vyúčtovala účastníkovi, a částkou 484 Kč, na kterou byla úhrada za předčasné ukončení smlouvy snížena žalobou napadeným rozhodnutím Českého telekomunikačního úřadu. Proti rozsudku nalézacího soudu tak podle § 202 odst. 2 o. s. ř. nebylo přípustné ani odvolání, tím méně dovolání.

8. Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost je i přesto třeba meritorně projednat. Vyšel z definice právní hranice bagatelnosti, jak byla vymezena v jeho nálezu ze dne 10. 4. 2014, sp. zn. III. ÚS 3725/13 (N 55/73 SbNU 89). Byť co do kvantitativní stránky vyjádřené výši sporné částky jde o případ marginální, věc se vyznačuje

významnou stránkou kvalitativní – vykazuje podstatný přesah konkrétní kauzy. Posouzení se může týkat značného množství obdobných případů, přičemž i účastníci a vedlejší účastníci řízení shodně požadují meritorní projednání věci; zdůrazňují, že řada případů tohoto druhu je aktuálně předmětem rozhodování Českého telekomunikačního úřadu i navazujícího přezkumu obecnými soudy. Jádrem věci je navíc intertemporalita a retroaktivita právních předpisů, tedy otázky výsostně relevantní z pohledu ústavních garancí základních práv.

V. Meritorní posouzení věci

9. Ústavní soud je podle čl. 83 Ústavy soudním orgánem ochrany ústavnosti, není součástí soustavy obecných soudů, a nepředstavuje proto ani další instanci přezkumu jejich rozhodnutí. Vedení vlastního řízení, zjišťování a hodnocení skutkového stavu, jakož i výklad a aplikace práva na daný případ náleží obecným soudům. K zásahu do činnosti orgánů veřejné moci je povolán výhradně tehdy, pokud z jejich strany došlo k porušení ústavně zaručených práv nebo svobod. Pro přezkum není sama o sobě stěžejní věcná správnost či konkrétní odůvodnění rozhodnutí obecných soudů, nýbrž výhradně dodržení ústavního rámce jejich činnosti.

10. Posouzení věci se rozpadá do dvou okruhů: otázky, od kdy se uplatní omezení úhrad za předčasné ukončení smlouvy zanesené do zákona o elektronických komunikacích zákonem č. 214/2013 Sb., a přípustnosti retroaktivního působení na účastnické smlouvy uzavřené před účinností této novely.

11. Ústavní stížnost není podle závěru Ústavního soudu důvodná.

V.1. Počátek aplikace omezení úhrad za předčasné ukončení smlouvy

12. Prvním okruhem ústavně relevantního posouzení je otázka, od kdy se uplatní limitace podle zákona č. 214/2013 Sb. Touto novelou bylo do § 63 odst. 1 písm. p) zákona o elektronických komunikacích zakotveno omezení úhrad za předčasné ukončení smlouvy mezi operátorem a účastníkem, konkrétně tak, že ve smlouvě o poskytování veřejně dostupné služby elektronických komunikací nebo připojení k veřejné komunikační síti musí být pro případ jejího ukončení před uplynutím doby trvání, na kterou je uzavřena, uvedena informace o výši úhrady, jež nesmí být v případě smlouvy uzavřené se spotřebitelem (o jakou se jednalo i v projednávané věci) vyšší než 20 % součtu měsíčních paušálů zbývajících do konce doby jejího trvání.

13. Zákon č. 214/2013 Sb. nabyl účinnosti 8. 8. 2013; v článku II obsahuje přechodné ustanovení, podle něhož byli operátoři povinni do 6 měsíců ode dne nabytí účinnosti uvést účastnické smlouvy do souladu s novelizovaným zněním zákona o elektronických komunikacích, což se v případě stěžovatelky stalo změnou bodu 8.3 Všeobecných podmínek společnosti T-Mobile Czech Republic a. s. – s účinností od 26. 1. 2014.

14. Spor je o výklad novely – zda se limitace uplatní ohledně veškerých smluv ukončených po nabytí účinnosti novely ke dni 8. 8. 2013 (jak vyslovil nalézací soud), anebo teprve po změně všeobecných obchodních podmínek, která byla provedena v zákonné šestiměsíční lhůtě (jak tvrdí stěžovatelka). V projednávané věci se přitom

účastník na předčasném ukončení smlouvy se stěžovatelkou dohodl dne 2. 1. 2014, tedy právě v mezidobí mezi účinností novely a úpravou všeobecných podmínek.

15. Ústavní soud dospěl k závěru, že z pohledu ústavních vodítek interpretace a aplikace právních předpisů je třeba upřednostnit takový výklad § 63 odst. 1 písm. p) zákona o elektronických komunikacích, že limitace úhrad za předčasné ukončení smlouvy na maximálně 20 % součtu měsíčních paušálů zbývajících do konce sjednané doby trvání se uplatní na veškeré účastnické smlouvy ukončené po nabytí účinnosti novelizace provedené zákonem č. 214/2013 Sb., tj. od 8. 8. 2013, nikoli až na smlouvy ukončené po přizpůsobení smluvní dokumentace, v daném případě po změně bodu 8.3 všeobecných podmínek stěžovatelky ke dni 26. 1. 2014 – byť se tak stalo v zákonné šestiměsíční lhůtě podle přechodného ustanovení čl. II naposledy citovaného zákona.

16. Pro posouzení je rozhodná právní úprava dřívějšího občanského zákoníku (zákona č. 40/1964 Sb., v tehdy účinném znění), který v § 55 odst. 3 určoval, že v pochybnostech o významu spotřebitelských smluv platí výklad pro spotřebitele příznivější. Judikatura vrcholných soudů i právní nauka v této souvislosti dovodily, že ustanovení je třeba vnímat tak, že z více možných je třeba vždy zvolit takový výklad, který je pro spotřebitele nejpríznivější (např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 8. 2008, sp. zn. 28 Cdo 864/2008, dostupný na www.nsoud.cz, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2010, č. j. 1 As 46/2010-79, dostupný na www.nssoud.cz, VEČEŘA, J. *Ochrana spotřebitele v České republice a Evropské unii*. Praha: Leges, 2012, s. 98-99). Tento přístup následně aproboval i zákonodárce, který do § 1812 občanského zákoníku (zákona č. 89/2012 Sb.) již dokonce zanesl superlativ: v pochybnostech je třeba použít takový výklad, který je pro spotřebitele nejpríznivější.

17. Uvedené normy se sice primárně vztahují na výklad spotřebitelských smluv, není ovšem žádný důvod postupovat jinak ani při pochybnostech o výkladu zákona. V daném případě je tedy třeba zvolit výše uvedený – pro spotřebitele nejpríznivější výklad. Pro tento závěr dále svědčí i to, že opačná interpretace by vedla k faktickému odkladu účinků novely až o 6 měsíců, a navíc ke zvýhodnění operátorů přistoupivších ke změně smluvních podmínek v nejzazším možném termínu oproti těm, kteří řádně dbali požadavků zákona, a smluvní dokumentaci se spotřebiteli přizpůsobili bezodkladně po nabytí účinnosti zákona, což jistě nebylo úmyslem zákonodárce.

18. V tomto směru nalézací soud přílehavě dovodil, že lhůta 6 měsíců podle čl. II zákona č. 214/2013 Sb. je toliko pořádkového charakteru; slouží k tomu, aby měli operátoři dostatek času na přizpůsobení smluvních podmínek, aniž by jim hrozil postih v podobě pokuty až do výše 10 000 000 Kč za správní delikt podle § 118 odst. 14 písm. aa) zákona o elektronických komunikacích [podle současné úpravy jako písm. ab), s totožnou sankcí]. Operátorům sice byl vymezen časový prostor 6 měsíců k přizpůsobení smluvní dokumentace, to však nic nemění na tom, že také ohledně smluv ukončených v mezidobí od nabytí účinnosti novely do změny smluvních podmínek (být provedené v zákonné lhůtě) bylo možno požadovat úhrady za předčasné ukončení smluv toliko v zákonem omezené výši.

19. Výklad provedený obecným soudem ob stojí i z pohledu výchozích požadavků spotřebitelského práva Evropské unie, zejména ustanovení článku 5 věty druhé směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. 4. 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, podle něhož při pochybnosti o významu některé podmínky má převahu výklad, který je pro spotřebitele nejpríznivější. Limitace provedená

zákonem č 214/2013 Sb. má oporu i v čl. 20 a navazujících ustanoveních směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/22/ES ze dne 7. března 2002, o univerzální službě, tedy předpisu vydaného více než 11 let před spornou novelizací českého prováděcího zákona. Obsahu uvedené směrnice a povinností z ní vyplývajících si přitom musela být stěžovatelka jako významný nadnárodní podnikatel v oblasti poskytování služeb elektronických komunikací dobře vědoma.

V.2. Nepravá retroaktivita zákona č. 214/2013 Sb.

20. Následně Ústavní soud přenesl svoji pozornost k druhému ohnisku právního posouzení věci, tedy k otázce, zda napadený rozsudek svými závěry nezasahuje do ústavně zaručených garancí omezení retroaktivity zákona, v daném případě aplikace zákona č. 214/2013 Sb., i na účastnické smlouvy uzavřené před jeho účinností. Dospěl přitom k závěru, že ani v tomto ohledu nemohlo dojít k zásahu do ústavně zaručených práv nebo svobod stěžovatelky.

21. Konstantní judikatura Ústavního soudu staví na tom, že zatímco pravá retroaktivita právní normy je zásadně nepřijatelná a lze k ní přistoupit pouze za zcela výjimečných okolností, nepravá retroaktivita je obecně přípustná [např. nálezy ze dne 15. 9. 2015, sp. zn. Pl. ÚS 18/14 (299/2015 Sb.), nebo ze dne 19. 4. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 53/10 (119/2011 Sb., N 75/61 SbNU 137)]. Současně vychází Ústavní soud z premisy, že v případě absence výslovné úpravy přechodných ustanovení je ohledně intertemporálních účinků zákona třeba použít takový výklad, který nejlépe šetří smysl a podstatu základních práv – opačný postup by znamenal porušení čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod [např. nálezy ze dne 6. 2. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 38/06 (84/2007 Sb., N 23/44 SbNU 279), ze dne 7. 1. 2010, sp. zn. II. ÚS 2755/08 (N 1/56 SbNU 3), nebo ze dne 30. 6. 2005, sp. zn. II. ÚS 37/04 (N 135/37 SbNU 705)].

22. V poměrech projednávané věci je při hledání ústavně konformního výkladu, který nejlépe šetří smysl a podstatu dotčených základních práv, třeba dovodit nepravou retroaktivitu zákona č. 214/2013 Sb. Omezení úhrady za předčasné ukončení smlouvy, které bylo touto novelou zakotveno do § 63 odst. 1 písm. p) zákona o elektronických komunikacích, se tedy aplikuje i na účastnické smlouvy uzavřené před její účinností – tedy před datem 8. 8. 2013.

23. Pro uvedené řešení otázky intertemporality svědčí rovněž výklad za použití analogie zákona (*analogie legis*). Zákon č. 214/2013 Sb. obsahuje přechodné ustanovení v čl. II, které sice toliko nepřímou stanovilo lhůtu 6 měsíců, během níž byli operátoři povinni přizpůsobit smluvní dokumentaci nové úpravě, i pomocí něj lze nicméně bez větších pochybností dovodit, že zákon má disponovat nepravou retroaktivitou, jinými slovy, že se má omezení úhrady vztahovat i na smlouvy uzavřené před účinností novely. Takový výklad respektuje i ústavně aprobované požadavky na ochranu práv spotřebitelů a zájem na harmonickém rozvoji hospodářské soutěže na úseku telekomunikací (srov. § 4 zákona o elektronických komunikacích a čl. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/22/ES ze dne 7. března 2002 o univerzální službě).

24. Nelze přisvědčit argumentaci stěžovatelky, že limitaci lze použít výhradně u smluv uzavřených nově – po účinnosti novely. Z uvedené konstantní judikatury je zřejmé, že ani úplná absence intertemporální úpravy by sama o sobě ještě nemohla vést k vyloučení nepravé retroaktivity, přičemž navíc v předmětném zákoně přechodné

ustanovení obsaženo bylo. Vznik a platnost smluv uzavřených před 8. 8. 2013 se tedy (v intencích vyloučení pravé retroaktivity) řídí právní úpravou účinnou v době uzavření, jejich obsah je ovšem modifikován novelou – v intencích retroaktivity nepravé, kterou ostatně i právní nauka považuje za obecně přípustnou, v oblasti civilního práva dokonce za standardní (BOGUSZAK, J. a kol. *Teorie práva*. 2. vyd. Praha: ASPI, 2004, s. 92, OSINA, P. *Teorie práva*. Praha: Leges, 2013, s. 65-66). Také na smlouvy uzavřené dříve (před datem 8. 8. 2013) se tak od nabytí účinnosti novely vztahuje omezení úhrad za jejich předčasné ukončení.

25. Požadavek na zakotvení nepravé retroaktivity byl zřejmý i z legislativního procesu přijímání zákona č. 214/2013 Sb. – omezení úhrad i přechodné ustanovení byly doplněny teprve v jeho průběhu. Určující roli přitom sehrálo stanovisko vlády, v němž je zdůrazněno, že původní návrh byl deficitní, neboť se vztahoval pouze na nově uzavřené smlouvy. Vláda požadovala, aby byla řešena i problematika stávajících smluv a za tím účelem bylo do návrhu doplněno odpovídající přechodné ustanovení (sněmovní tisk 836/1, 6. volební období 2010-2013, bod 3, dostupné z: <www.psp.cz>).

VI. Závěr

26. Na základě výše uvedených důvodů dospěl Ústavní soud k závěru, že rozsudkem Okresního soudu ve Vsetíně – pobočky ve Valašském Meziříčí nebylo zasaženo do ústavně zaručených práv stěžovatelky. Ústavní stížnosti proto nevyhověl a v souladu s § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu ji nálezem zamítl.

Poučení: Proti tomuto nálezu Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 22. listopadu 2016

Jaromír Jirsa
předseda senátu